

**ІНДИВІДУАЛЬНІ ОСВІТНІ ТРАЄКТОРІЇ ЯК МЕХАНІЗМ
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ**

*Болдовська К.П., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Сучасна вища економічна освіта перебуває під впливом процесів глобалізації, цифровізації та швидких соціально-економічних змін, що зумовлює необхідність трансформації традиційних моделей навчання та переорієнтації освітнього процесу на формування компетентностей, здатних забезпечити професійну успішність випускників. У цьому контексті індивідуальні освітні траєкторії виступають ефективним механізмом персоналізації навчання та одночасно слугують інструментом формування професійної ідентичності студентів економічних спеціальностей. Професійна ідентичність розглядається як комплекс психолого-педагогічних характеристик особистості, що включає усвідомлення власної належності до професійної спільноти, прийняття її цінностей і норм, розвиток внутрішньої готовності до виконання професійних ролей та функцій, а також формування стійкого почуття власної компетентності у професійній сфері.

Індивідуальні освітні траєкторії реалізують персоналізацію освітнього процесу через адаптацію змісту навчання, темпу засвоєння матеріалу та форм навчальної діяльності до особистісних потреб, здібностей та інтересів студента. У процесі побудови власної освітньої траєкторії здобувач активізує когнітивну, мотиваційну та рефлексивну діяльність, що сприяє глибшому усвідомленню професійних цінностей, засвоєнню норм і стандартів поведінки, необхідних для майбутньої

професійної діяльності. Такий підхід дозволяє поєднати академічну підготовку з практичними завданнями, стажуваннями, дослідницькою діяльністю та проєктною роботою, що формує комплексне уявлення про професію та її вимоги, підвищуючи рівень внутрішньої мотивації та залученості студента у процес професійного становлення.

Ключовим аспектом реалізації індивідуальної освітньої траєкторії є активна роль здобувача вищої освіти як суб'єкта власного навчання. Він отримує можливість вибору навчальних модулів, типів завдань, форм оцінювання та практичних активностей, що спрямовано на розвиток необхідних компетентностей. Такий підхід стимулює відповідальність за власний освітній результат, формує навички самоорганізації та рефлексії, а також сприяє розвитку професійної самосвідомості. Взаємодія з викладачем при цьому перетворюється з моделі трансляції знань на модель наставництва і фасилітації, де педагог виступає консультантом і координатором процесу, допомагаючи студенту усвідомлювати зв'язок між академічною підготовкою та професійними перспективами.

Особливого значення набуває інтеграція практичних компонентів у індивідуальну освітню траєкторію. Участь у кейс-стаді, проєктних завданнях, професійних стажуваннях та симуляціях економічних процесів дозволяє студентам економічних спеціальностей не лише застосовувати теоретичні знання на практиці, а й поступово усвідомлювати власну роль у професійній спільноті, формуючи відчуття професійної належності. Це сприяє розвитку ключових компетентностей, таких як аналітичне мислення, критична оцінка інформації, прийняття рішень у комплексних економічних ситуаціях та відповідальність за результати власної діяльності.

Процес формування професійної ідентичності через індивідуальні освітні траєкторії також включає розвиток соціальних і комунікативних навичок, що забезпечують ефективну взаємодію у колективі, здатність до командної роботи, ведення професійних дискусій та участі у

міждисциплінарних проєктах. Акцент на самостійній та колективній діяльності створює умови для формування ціннісних орієнтирів, відповідальності за спільний результат та готовності до адаптації у різних професійних контекстах. Такий підхід дозволяє поєднати формування академічних знань з розвитком соціальної компетентності, що є важливою складовою професійної ідентичності.

В умовах цифровізації освітнього середовища індивідуальні освітні траєкторії набувають додаткових можливостей. Використання навчальних платформ, електронних ресурсів, онлайн-курсів та інструментів дистанційного навчання дозволяє студентам гнучко планувати навчальний процес, здійснювати самооцінку та корекцію освітньої траєкторії відповідно до власних потреб і професійних цілей. Це створює умови для формування автономності, самостійності та високого рівня професійної свідомості, оскільки студент стає активним учасником власного професійного становлення, а не лише пасивним споживачем знань.

Таким чином, індивідуальні освітні траєкторії виступають стратегічним механізмом формування професійної ідентичності здобувачів вищої економічної освіти. Вони забезпечують інтеграцію теоретичних знань, практичної діяльності та соціально-психологічної підготовки, сприяють розвитку професійних і комунікативних компетентностей, стимулюють саморозвиток, критичне мислення і відповідальність за результати власної діяльності. Результатом реалізації індивідуальної освітньої траєкторії стає формування у студентів усвідомленого ставлення до професії, готовності до професійної діяльності, адаптивності в умовах змін і здатності брати активну участь у розвитку професійної спільноти та економічного середовища. Такий підхід не лише підвищує якість підготовки фахівців, а й створює фундамент для формування покоління висококваліфікованих, компетентних і соціально відповідальних економістів, здатних ефективно функціонувати у сучасному динамічному професійному середовищі.